

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи

доцент Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

“ 30 ” 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Внутрішня медицина»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	222 Медицина
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Курс навчання	6
Факультети медичний, медико-фармацевтичний	

Кафедра внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Кафедра внутрішньої медицини

Кафедра пропедевтики внутрішніх хвороб

Кафедра внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини

Кафедра клінічної імунології, алергології та ендокринології

Робоча програма з дисципліни «Внутрішня медицина» для студентів 6 курсу спеціальності 222 «Медицина» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» та Освітньо-професійної програми підготовки магістрів за спеціальності 222 «Медицина» у Буковинському державному медичному університеті.

Розробники: завідувач кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб, професор Хухліна О.С., доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб, к.мед.н. Трефаненко І.В., доцент закладу вищої освіти кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб, к.мед.н. Шумко Г.І.

Робочу програму схвалено на методичній нараді кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Протокол № " 5 " від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри внутрішньої медицини,
клінічної фармакології та професійних хвороб
професор

Оксана ХУХЛІНА

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри внутрішньої медицини

Протокол № " 1 " від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри внутрішньої медицини
професор

Олександр ФЕДІВ

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини

Протокол № " 1 " від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини
професор

Віктор ТАЩУК

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб

Протокол № " 2 " від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб
професор

Тетяна ПЛАЩУК

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри клінічної імунології, алергології та ендокринології

Протокол № " 2 " від 30 серпня 2024 року

Завідувач кафедри клінічної імунології, алергології
та ендокринології
професор

Наталія ПАШКОВСЬКА

Робочу програму схвалено на засіданні предметної методичної комісії з терапевтичних дисциплін

" 30 " серпня 2024 року, протокол № 9

Голова предметно-методичної комісії з
терапевтичних дисциплін,
професор

Віктор ТАЩУК

©Хухліна О.С., 2024 р.

©Трефаненко І.В., 2024 р.

©Шумко Г.І., 2024 р.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» для здобувачів VI курсу спеціальності 222 «Медицина» відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та на основі освітньо-професійної програми підготовки фахівців у Буковинському державному медичному університеті та відповідає стандарту вищої освіти зі спеціальності 222 Медицина для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Опис навчальної дисципліни (анотація). Навчальна дисципліна «Внутрішня медицина» є обов'язковою компонентою освітньо-професійної програми професійної підготовки та вивчається здобувачами впродовж 6-го року навчання. Практичні заняття передбачають застосування методики проблемно-орієнтованого навчання. Європейський та світовий досвід свідчить, що проблемно-орієнтоване навчання є найбільш сприйнятливим та ефективним методом імплементації освітніх програм та навчальних планів у вищих медичних закладах і є домінуючою педагогічною стратегією в галузі вищої освіти. Проблемно-орієнтоване навчання дозволяє здобувачам-медикам вивчати не лише основні дисципліни, а інтегрує отримані теоретичні знання з набуттям практичних навичок.

Навчальним планом передбачено 435 годин, з них практичних занять – 274 годин, самостійної позааудиторної роботи – 161 годин.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи: аудиторні заняття – 63%, самостійна й індивідуальна робота здобувача – 37%.

При проведенні практичних занять, лекцій необхідно вкористовувати досягнення сучасної медичної науки, проблеми ситуації, графологічні структури, ділові ігри, технічні засоби навчання, сучасні методи контролю. Заняття проводяться кваліфікованими викладачами в умовах терапевтичних стаціонарів, які відповідають сучасним вимогам проведення освітнього процесу.

Контроль теоретичних та практичних вмінь отриманих здобувачем при вивченні навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» (модуль 4, 5) здійснюється на останньому занятті відповідного модуля у вигляді підсумкового модульного контролю.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» є програма з відповідної дисципліни, яка структурована на модулі, до складу яких входять блоки змістовних модулів. Обсяг навчального навантаження здобувачів описаний у кредитах ECTS – залікових кредитах, які зараховуються здобувачам при успішному засвоєнні ними відповідного модулю (залікового кредиту).

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
латинська мова та медична термінологія	інтернатура, резидентура
медична біологія	
медична та біологічна фізика	
медична хімія	
анатомія людини	
гістологія, цитологія та ембріологія	
фізіологія	
патофізіологія	
фармакологія, клінічна фармакологія	
догляд за хворими	
медична психологія	
анестезіологія та інтенсивна терапія	
загальна хірургія	
пропедевтика внутрішніх хвороб	
акушерство, гінекологія	

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» є підготовка лікаря за фахом на основі положень ОПП. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових

завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модулю або змістового модулю сформульовані завдання у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

1.2. Основні завдання дисципліни:

- ✓ Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених терапевтичних захворювань.
- ✓ Аналізувати клінічну картину найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і сформулювати попередній діагноз.
- ✓ Визначити тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, медикаментозного лікування, реабілітаційні заходи) терапевтичного хворого.
- ✓ Складати план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень.
- ✓ Оцінювати прогноз життя та працездатності терапевтичного хворого.
- ✓ Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці внутрішніх хвороб.
- ✓ Проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Проводити медичні маніпуляції
- ✓ Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у терапії.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті)

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття здобувачами **компетентностей**:

- інтегральні:

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- загальні:

ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.
ЗК6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ЗК7	Здатність працювати в команді.
ЗК8	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
ФК 2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
ФК 3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
ФК 6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.
ФК 7	Здатність до діагностування невідкладних станів.
ФК 8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.
ФК 11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.
ФК 15	Здатність до проведення експертизи працездатності.
ФК 16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.
ФК 21	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.
ФК 22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів

ФК 23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.
ФК 24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
ФК 25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

**Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі
«Матриці компетентностей».**

№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Відповідальність і автономія
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії					
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
2.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
4.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
7.	Здатність працювати в команді.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців,	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання

			соціальної та етичної відповідальності	зокрема до осіб, які навчаються	результатів діяльності команд та колективів
8.	Здатність до міжособистісної взаємодії.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності		Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
7	Здатність до діагностування	Критичне осмислення проблем у галузі та на	Здатність розв'язувати проблеми у нових або	Зрозуміле і недвозначне донесення	Відповідальність за внесок до

	невідкладних станів.	межі галузей знань	незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
15	Здатність до проведення експертизи працездатності.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
21	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів

23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань.	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

- планувати обстеження пацієнтів та інтерпретувати отримані результати при найбільш поширених хворобах;
- проводити комплексне інтегративне етапне обстеження пацієнта з урахуванням вікових особливостей;
- проводити диференційну діагностику та ставити попередній клінічний діагноз найбільш поширених патологічних станів;
- визначати тактику ведення хворого при найбільш поширених патологічних станах, прогнозувати можливі ускладнення;
- діагностувати невідкладні стани та надавати екстрену допомогу при основних невідкладних станах;
- оволодіння практичними навичками та компетентностями майбутнього лікаря, необхідними для забезпечення ефективного лікувально-діагностичного процесу.

Результати навчання для дисципліни.

Результат навчання	Спеціальні (фахові, предметні) результати навчання
ПРН 1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
ПРН 4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
ПРН 5	Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
ПРН 6	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового

	обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).
ПРН 7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).
ПНР 8	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПРН 9	Визначати характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
ПРН 10	Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами. визначати фактори, що перешкоджають підвищенню якості та безпеки медичної допомоги.
ПРН 14	Визначати тактику та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з існуючими клінічними протоколами та стандартами лікування.
ПРН 15	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.
ПРН 17	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПРН 18	Визначати стан функціонування та обмежень життєдіяльності особи та тривалість непрацездатності з оформленням відповідних документів, в умовах закладу охорони здоров'я на підставі даних про захворювання та його перебіг, особливості професійної діяльності людини, тощо. Вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення на підставі нормативних документів.
ПРН 21	Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.
ПРН 25	Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.
ПРН 26	Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
ПРН 28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структура навчальної дисципліни	Кількість годин, у тому числі				Рік навчання, семестр	Вид Контролю
	Всього годин/кредити	Аудиторних		СРС		
		Лекції	Практичні і заняття			
	435/14,5	0	274	161		

Модуль 4: Сучасна практика внутрішньої медицини (кардіологія, ревматологія, нефрологія) <i>Змістових модулів – 3</i>	237/7,9	0	148	89	6-й, XI-XII	Підсумкови й контроль Тестові завдання Контрольні питання Практичні навички
У тому числі – підсумковий контроль засвоєння модулю 4	6				6-й, XI-XII	
Модуль 5: Сучасна практика внутрішньої медицини (гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія) <i>Змістових модулів – 4</i>	198/6,6	0	126	72	6-й, XI-XII	Підсумкови й контроль Тестові завдання Контрольні питання Практичні навички
У тому числі – підсумковий контроль засвоєння модулю 5	6				6-й, XI-XII	
	435/14,5	0	274	161		

Примітка:

1 кредит ECTS – 30 год.;

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи:
аудиторні заняття – 63%, самостійна й індивідуальна робота здобувача – 37%.

**МОДУЛЬ 4:
«СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ»
(спеціальність «Медицина» 222)**

Всього годин/кредитів 237/7,9 (практичних занять - 148, СРС - 89)

Під час навчання на модулі здобувачі повинні провести курацію хворих з наступними хворобами та станами:

Есенціальна артеріальна гіпертензія

Вторинні артеріальні гіпертензії*

Нейроциркуляторна дистонія

Стабільна стенокардія

Нестабільна стенокардія

Гострий інфаркт міокарда

Кардіоміопатії*

Інфекційний ендокардит

Перикардит

Легеневе серце

Набуті вади серця*

Вроджені вади серця*

Порушення серцевого ритму*

Порушення провідності серця*

Серцева недостатність

Тромбоемболія легеневої артерії

Гіпертензивний криз

Гостра серцева недостатність

Гострий коронарний синдром

Пароксизмальні порушення ритму серця,
атріовентрикулярна блокада

Синкопальні стани

Анкілозивний спондиліт

Остеоартроз(ит)

Системний червоний вовчак

Системна склеродермія

Подагра

Реактивний (серонегативний) артрит

Ревматоїдний артрит

Геморагічний васкуліт

Гломерулонефрит

Пієлонефрит

Тампонада серця
Непритомність
Зупинка кровообігу та дихання

Хронічна хвороба нирок (хронічна ниркова недостатність)
Гостре пошкодження нирки

Примітка: * - перелік нозологічних одиниць див. відповідні теми заняття.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 **«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В** **КАРДІОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»**

(158 години /5,26 кредита: практичні заняття - 101 годин, СРС - 57 годин)

Конкретні цілі

Здобувачі повинні вміти:

- Проводити опитування та фізичне обстеження хворих із основними симптомами і синдромами в кардіологічній клініці.
- Ставити попередній діагноз основних серцево-судинних захворювань і виявляти їх ускладнення.
- Проводити диференціальний діагноз при основних симптомах і синдромах в кардіологічній клініці.
- Складати план обстеження хворих і обґрунтовувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують в кардіології.
- Оцінювати результати основних інструментальних і лабораторних методів діагностики в кардіологічній клініці.
- Обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань серцево-судинної системи.
- Визначати прогноз хворих з основними серцево-судинними хворобами.
- Призначати немедикаментозне і медикаментозне лікування, в т.ч. прогноз-модифікуюче, проводити немедикаментозну і медикаментозну первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях у кардіологічній клініці.
- Вимірювати артеріальний тиск та інтерпретувати отримані дані.
- Реєструвати та інтерпретувати ЕКГ у 12 відведеннях.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тема 1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, артеріальною гіпотензією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією (есенціальна та вторинні артеріальні гіпертензії, зокрема ниркові: реноваскулярна, ренопаренхіматозна; ендокринні: синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, дифузний токсичний зоб; коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпотензією (вазодепресорна, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних, ендокринних та нервових захворюваннях, метаболічних порушеннях та істеричному неврозі). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпотензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і експртіза працездатності.

Тема 2. Ведення хворого з болем у ділянці серця.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у ділянці серця (хвороби серцево-судинної системи: ішемічна хвороба серця, гострий перикардит, гострий міокардит, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, пролапс мітрального клапану, коронарит,

аортит, розшарування аорти, тромбоемболія легеневої артерії, нейроциркуляторна дистонія). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у ділянці серця. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і експртіза працездатності.

Тема 3. Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму.

Диференційний діагноз суправентрикулярної та шлуночкової екстрасистолії, фібриляції і тріпотіння передсердь. Тактика ведення хворих. Основні класи антиаритмічних засобів, показання до їх застосування, побічні дії. Електроімпульсна терапія. Немедикаментозні методи лікування аритмій, зокрема катетерні процедури. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 4. Ведення хворого з порушенням провідності серця.

Порушення сино-атріальної провідності, атріо-вентрикулярні блокади I, II, III ступенів, блокади ніжок пучка Гіса. Синдром слабкості синусового вузла. Синдром Фредеріка. ЕКГ-діагностика. Тактика ведення хворих, додаткові інструментальні методи обстеження. Методи електрокардіостимуляції. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та експртіза працездатності.

Тема 5. Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю.

Правошлуночкова, лівошлуночкова та бівентрикулярна серцева недостатність. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого в залежності від генезу, функціонального класу та стадії серцевої недостатності. Медикаментозне та немедикаментозне, в тому числі хірургічне, лікування, вплив на прогноз різних методів лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Основні принципи трансплантації серця. Покази та протипокази до трансплантації.

Тема 6. Тактика при зупинці кровообігу та дихання.

Стандарти ургентної діагностики та невідкладної допомоги синкопальних станів на позалікарняному та госпітальному етапах. Алгоритми серцево-легеневої реанімації. Медикаментозна підтримка. Тривала підтримка життя та тактика подальшого ведення хворих.

Тема 7. Курація хворого з гіпертензивним кризом.

Критерії діагнозу неускладненого та ускладненого гіпертензивного кризу. Стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі залежно від виду криза та характеру ураження органів-мішеней. Профілактика кризів.

Тема 8. Курація хворого з гострим коронарним синдромом, гострою серцевою недостатністю.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування гострої серцевої недостатності на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування залежно від причини і клінічного варіанту. Первинна та вторинна профілактика.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика ведення залежно від варіанту гострого коронарного синдрому. Терапія, що покращує прогноз. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 9. Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування тромбоемболії легеневої артерії. Тактика лікування залежно від тяжкості. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 10. Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму.

Шлуночкова екстрасистолія високих градацій, суправентрикулярна (в тому числі при синдромі WPW) та шлуночкова пароксизмальна тахікардії, пароксизмальна, персистуюча форми фібриляції та тріпотіння передсердь. Стандарти діагностики, диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування залежно від виду порушення серцевого ритму і стану гемодинаміки. Електроімпульсна терапія та електрокардіостимуляція. Рекомендації щодо профілактики.

Тема 11. Інструментальні методи дослідження в кардіології.

Стандартна електрокардіографія та стрес-тести. Показання, протипоказання та обмеження до їх проведення, можливі ускладнення, інформативність та клінічна оцінка результатів. Вимірювання АТ на верхніх та нижніх кінцівках, моніторування АТ. Запис, моніторування ЕКГ, інтерпретація ЕКГ: варіанту норми, проявів ішемії міокарду, пошкодження міокарду (некрозу), різних видів аритмій, блокад, порушення процесів реполяризації. Проби з фізичним навантаженням (ВЕМ, тредміл, степ-тест), 6-хвилинна ходьба. Стандартна ехокардіографія та доплерографія. Інтерпретація даних селективної аортокоронарографії, вентрикулографії. Рентгенологічні та ізотопні методи діагностики захворювань серця та судин. Імуноферментні та біохімічні методи дослідження. Визначення вмісту в крові трононіну Т (якісна, кількісна), активності амінотрансфераз, креатинфосфокінази, титру АСЛО, вмісту с-реактивного білка, сіалових кислот, серомукоїдів, фібриногену А, В, D-димеру, ліпідного спектру крові, глікемічного профілю, коагулограми (протромбіновий індекс, МНС).

Тема 12. Ведення хворого з болем у грудній клітці.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем в грудній клітці (хвороби серцево-судинної системи, нейроциркуляторна дистонія; органів дихання, зокрема, плеврит, пневмоторакс; травної системи: гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кила стравохідного отвору діафрагми, виразкова хвороба та симптоматичні виразки шлунку і 12-палої кишки, панкреатит; кістково-м'язової системи: остеохондроз грудного відділу хребта, костохондрит, міозит; нервової системи, зокрема, оперізуючий лишай, міжреберна невралгія та захворювання органів середостіння, зокрема, пухлини середостіння і синдром панічних атак). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем в грудній клітці. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 13. Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються задишкою (серцева недостатність зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка, дихальна недостатність внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври; патологія судин легень, зокрема, тромбоемболія легеневої артерії та захворювання грудної клітки або дихальних м'язів, анемії, синдром гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії, ураження дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються набряковим синдромом: локальні (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; жирові, ортостатичні та ідіопатичні та загальні набряки (нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; ендокринні захворювання, зокрема, гіпотиреоз, та набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються набряковим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 14. Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кардіомегалією (набуті вади серця: недостатність мітрального клапану, стеноз і недостатність аортального клапану, комбіновані мітральні і аортальні вади серця; дилатаційна кардіоміопатія, ексудативний перикардит, ішемічна хвороба серця). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики.

Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кардіомегалією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються систолічними та/або діастолічними шумами у серці (вроджені вади серця: дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти; набуті вади серця: мітральний стеноз, недостатність мітрального клапану (органічна та відносна), пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапану, недостатність тристулкового клапану (органічна та відносна), гіпертрофічна кардіоміопатія, невинний систолічний шум у осіб молодого віку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 15. Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією (зокрема ниркові: реноваскулярна, ренопаренхіматозна). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпотензією (вазодепресорна, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних, ендокринних та нервових захворюваннях, метаболічних порушеннях та істеричному неврозі). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпотензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 16. Ведення хворого з синкопальними станами.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються синкопальними станами. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синкопальними станами. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В РЕВМАТОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 години/1,07 кредита: практичні заняття - 20 годин, СРС - 12 годин)

Конкретні цілі

Здобувачі повинні вміти:

- Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із основними симптомами і синдромами в ревматологічній клініці.
- Ставити попередній діагноз основних ревматичних захворювань і виявляти їх ускладнення.
- Проводити диференціальний діагноз при основних симптомах та синдромах у ревматологічній клініці.
- Складати план обстеження хворих і обґрунтовувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують у ревматології.
- Оцінювати результати основних інструментальних і лабораторних методів діагностики в ревматологічній клініці.
- Обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних ревматичних захворювань.
- Визначати прогноз хворих із основними ревматичними захворюваннями.

- Призначати немедикаментозне та медикаментозне лікування, в т.ч. прогноз-модифікуюче, проводити немедикаментозну і медикаментозну первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях у ревматологічній клініці.

- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тема 17. Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у кінцівках, суглобах та спині (анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії, зокрема, при цукровому діабеті). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у кінцівках та спині. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 18. Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються враженням сполучної тканини (ревматоїдний артрит, анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), реактивні (серонегативні) артрити, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, дерматоміозит/поліміозит, вузликосий поліартеріїт, гостра ревматична лихоманка). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються суглобовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 19. Підсумкове заняття з кардіоревматології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В НЕФРОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(41 годин/1,37 кредита: практичних занять - 21 годин, СРС – 20 годин)

Конкретні цілі.

Здобувачі повинні вміти:

- Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із основними симптомами та синдромами в нефрологічній клініці.

- Ставити попередній діагноз основних захворювань сечовидільної системи та виявляти їх ускладнення.

- Проводити диференціальний діагноз при основних симптомах і синдромах у нефрологічній клініці.

- Складати план обстеження хворих і обґрунтовувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують у нефрології.

- Оцінювати результати основних інструментальних і лабораторних методів діагностики у нефрологічній клініці.

- Обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань сечовидільної системи.

- Визначати прогноз хворих із основними захворюваннями сечовидільної системи.

- Призначати немедикаментозне та медикаментозне лікування, проводити первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях в нефрологічній клініці.

- Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером.

- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тема 20. Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються сечовим синдромом (гострий та хронічний гломерулонефрити, сечокам'яна хвороба, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, пієлонефрит, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирок, гіпернефрома, цистит, уретрит, геморагічний васкуліт). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних

захворювань, що супроводжуються сечовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Основні захворювання та стани, що супроводжується нефротичним синдромом (гострий та хронічний гломерулонефрит, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна хвороба). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються нефротичним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та експртіза працездатності.

Тема 21. Ведення хворого з хронічною хворобою нирок.

Поняття та класифікація «хронічної хвороби нирок». Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Діагностичне значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Тактика ведення хворих, диференційоване немедикаментозне та медикаментозне лікування на різних стадіях. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та працездатність.

Тема 22. Курація хворого з гострим пошкодженням нирок.

Стандарти діагностики та ведення хворих. Тактика ведення хворих в залежності від причини (преренальні, ренальні, постренальні). Роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемодіалізу. Рекомендації щодо профілактики.

МОДУЛЬ 5:

«СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ» (спеціальність «Медицина» 222)

Всього годин/кредитів 198/6,6 (практичних занять - 126, СРС - 72)

Під час навчання на модулі здобувачі повинні провести курацію хворих з наступними хворобами та станами:

• Хронічне обструктивне захворювання легень	Шлунково-кишкова і стравохідна кровотеча
• Бронхіальна астма	Гостра печінкова енцефалопатія
• Пневмонія	Гостра дихальна недостатність
• Плеврит	Набряк гортані/набряк Квінке
• Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба	Коми*
• Хронічний гастрит	Гостра наднирникова недостатність
• Виразкова хвороба та симптоматичні виразки шлунку та 12-типалої кишки	Шоки
• Неспецифічний виразковий коліт	Цукровий діабет
• Хронічний холецистит та жовчнокам'яна хвороба	Гіпотиреоз
• Хронічний гепатит	Тиреотоксикоз
• Цироз печінки	Тиреотоксична криза
• Хронічний панкреатит	Хронічна наднирникова недостатність
• Синдром подразненої товстої кишки	Анемія*
	Гострі та хронічні лейкемії
	Гемофілія
	Тромбоцитопенічна пурпура

Примітка: * - перелік нозологічних одиниць див. відповідні теми заняття.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(78 годин/2,6 кредита: практичних занять - 48 годин, СРС - 30 годин)

Конкретні цілі

Здобувачі повинні вміти:

- Проводити опитування та фізичне обстеження пацієнтів із основними симптомами і синдромами в гастроентерологічній клініці.
- Ставити попередній діагноз основних гастроентерологічних захворювань і виявляти їх ускладнення.
- Проводити диференційний діагноз при основних симптомах та синдромах у гастроентерологічній клініці.
- Скласти план обстеження хворих і обґрунтувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують у гастроентерології.
- Оцінювати результати основних інструментальних і лабораторних методів діагностики в гастроентерологічній клініці.
- Обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних гастроентерологічних захворювань.
- Визначати прогноз хворих із основними гастроентерологічними захворюваннями.
- Призначати немедикаментозне та медикаментозне лікування, проводити немедикаментозну і медикаментозну первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях в гастроентерологічній клініці.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тема 1. Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються дисфагією (езофагіти, в тому числі при гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі, рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, системна склеродермія, дисфагія при ураженні центральної та периферичної нервової та м'язової систем). Основні захворювання та стани, що супроводжуються печією (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, необстежена диспепсія, хронічний гастрит, виразкова хвороба та симптоматичні виразки шлунку та дванадцятипалої кишки). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються дисфагією та печією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Визначення функціональної диспепсії. Основні причини розвитку. Синдром епігастрального болю та постпрандіальний дистрес-синдром. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 2. Ведення хворого з болем в животі.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем (хронічний некаменевий холецистит, дискінезії жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнокам'яна хвороба, хронічний каменевий холецистит, панкреатит, хронічний неатрофічний, атрофічний гастрит, виразкова хвороба та симптоматичні виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром подразненої товстої кишки, целиакія та інші ентеропатії, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, ішемічна хвороба тонкої та товстої кишки (мезентеріальна ішемія)). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 3. Ведення хворого з діареєю, закрепамми та схудненням.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою діареєю (хронічний атрофічний гастрит, хвороби оперованого шлунку, хвороба Крона, синдром надмірного бактеріального росту тонкої кишки, харчове несприйняття, неспецифічний виразковий коліт, целиакія, хвороба Уїппла, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, синдром подразненої товстої кишки, дисбіоз товстої кишки, амілоїдоз, синдром набутого імунодефіциту). Секреторна, ексудативна, дисмоторна та функціональна діарея. Роль непереносимості компонентів їжі,

ензимопатій і імунних факторів. Основні копрологічні синдроми. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. Синдром подразненої товстої кишки. Симптоми тривоги у хворих з синдромом подразненої товстої кишки. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються діареєю. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються закрепамми (синдром подразненої товстої кишки, рак кишки, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, нейрогенні та психогенні розлади, порушення харчування, ситуаційні та ятрогенні закрепи). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються закрепамми. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються зниженням маси тіла (онкологічні захворювання, системні захворювання сполучної тканини, зокрема, системний червоний вовчак, дерматоміозит/поліміозит, системна склеродермія; системні васкуліти, в т.ч. вузликосий поліартеріїт, захворювання травного тракту, легень, серцево-судинної системи, аліментарне та психогенне схуднення тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються схудненням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 4. Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом

Основні захворювання та стани, що супроводжуються жовтяницею (хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак голівки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються жовтяницею. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються гепатомегалією (захворювання паренхіми та судин печінки, в т.ч. хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен; хвороби крові та кровотворних органів, зокрема, лейкемії, лімфогранульоматоз, еритремія; правошлуночкова серцева недостатність, у т.ч. при констриктивному перикардиті, хвороби накопичення, зокрема, гемахроматоз та ін.). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 5 Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією

Основні захворювання та стани, що приводять до розвитку портальної гіпертензії та асциту (цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються портальною гіпертензією та асцитом. Показання до ендоскопічного та хірургічного лікування (шунтуючі операції, трансплантація печінки). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що призводять до розвитку печінково-клітинної недостатності, печінкової енцефалопатії. Класифікація ПКН, стадії печінкової енцефалопатії.

Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування печінкової енцефалопатії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 6. Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею.

Шлунково-кишкова кровотеча (зокрема, при варикозному розширенні вен стравоходу, ерозіях шлунку, виразковій хворобі та симптоматичних виразках шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісних пухлинах ШКТ, неспецифічному виразковому коліті, геморагічному васкуліті, геморої): критерії діагностики та диференціальна діагностика. Тактика ведення хворих в залежності від причини і тяжкості перебігу. Роль ендоскопічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемотрансфузії. Показання до ендоскопічного гемостазу або невідкладного хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика.

Тема 7. Підсумкове заняття з гастроентерології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ПУЛЬМОНОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(50 годин/1,66 кредита: практичні заняття - 28 годин, СРС - 22 години)

Конкретні цілі

Здобувачі повинні вміти:

- Проводити опитування та фізикальне обстеження хворих із основними симптомами і синдромами в пульмонологічній клініці.
- Ставити попередній діагноз основних захворювань органів дихання та виявляти їх ускладнення.
- Проводити диференційний діагноз при основних симптомах та синдромах у пульмонологічній клініці.
- Складати план обстеження хворих і обґрунтовувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують у пульмонології.
- Оцінювати результати основних інструментальних і лабораторних методів діагностики в пульмонологічній клініці.
- Обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань органів дихання.
- Визначати прогноз хворих із основними захворюваннями органів дихання.
- Призначати немедикаментозне та медикаментозне лікування, проводити немедикаментозну і медикаментозну первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях в пульмонологічній клініці.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тема 8. Ведення хворого з легенеvim інфільтратом, ціанозом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються ціанозом (захворювання легень та серця, в т.ч. вроджені вади серця в стані синдрому Ейзенменгера, набуті вади серця, зокрема, мітральний стеноз, серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються ціанозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються легенеvim інфільтратом (пневмонія, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легенеvim інфільтрат, інфаркт легені, рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються легенеvim інфільтратом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 9. Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кашлем (хронічний бронхіт, хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, злоякісні пухлини легень і бронхів, пневмоконіози, лівошлуночкова серцева недостатність, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба та синдром постназального стікання). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кашлем. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кровохарканням (злоякісні пухлини бронхів та легень, туберкульоз легень, пневмонія, бронхоектатична хвороба, абсцес легень, стеноз лівого атріо-вентрикулярного отвору, ТЕЛА, інфаркт легень тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кровохарканням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються плевральним випотом (ексудативний плеврит, пневмонія, туберкульоз легень, злоякісні пухлини легень і плеври, емієма плеври, серцева недостатність (гідроторакс), гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром, системні захворювання сполучної тканини, травми грудної клітки). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються плевральним випотом. Показання до плевральної пункції, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 10. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються бронхообструктивним синдромом (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються бронхо-обструктивним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 11. Курація хворого з гострою дихальною недостатністю.

Гостра дихальна недостатність (зокрема ГРДС, тяжке загострення БА, пневмонія тяжкого ступеня): критерії діагнозу, диференціальна діагностика, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини і вираженості. Рекомендації щодо профілактики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ГЕМАТОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 годин/1,07 кредита: практичних занять - 22 годин, СРС - 10 годин)

Конкретні цілі

Здобувачі повинні вміти:

- Проводити опитування та фізикальне обстеження пацієнтів із основними симптомами і синдромами в гематологічній клініці.
- Ставити попередній діагноз основних захворювань крові та кровотворних органів і виявляти їх ускладнення.
- Проводити диференційний діагноз при основних симптомах та синдромах у гематологічній клініці.
- Складати план обстеження хворих, визначати показання та протипоказання для їх проведення, і обґрунтовувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують у гематології.

- Оцінювати результати основних інструментальних і лабораторних методів діагностики в гематологічній клініці.
- Обґрунтовувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань крові та кровотворних органів.
- Визначати прогноз хворих із основними гематологічними захворюваннями.
- Призначати немедикаментозне та медикаментозне лікування, проводити первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях в гематологічній клініці.
- Визначати групу крові, переливати компоненти крові та кровозамінники
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тема 12. Ведення хворого з анемією.

Диференціальний діагноз залізодефіцитної, вітамін В₁₂-дефіцитної, фолієво-дефіцитної, гемолітичної (спадкових, набутих), гіпо-, апластичної, постгеморагічної анемії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Показання, протипоказання, методика і можливі ускладнення переливання компонентів крові та кровозамінників. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 13. Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються лімфаденопатією (ходжкінські та неходжкінські лімфоми, гострі та хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкої, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, туберкульоз, саркоїдоз, метастатичне ураження, системні захворювання сполучної тканини, СНІД, сепсис). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються лімфаденопатією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються лейкоцитозом (лімфоми, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкої, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, саркоїдоз, метастатичне ураження, сепсис). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються лейкоцитозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким. Особливості ведення важкохворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду.

Тема 14. Ведення хворого з геморагічним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються геморагічним синдромом (гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються геморагічним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 15. Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом.

Критерії діагностики шоків, класифікація. Диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини (гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, анафілактичний, септичний шоки). Подальше ведення хворих.

Стани, зумовлені алергічними реакціями негайного типу (анафілактичний шок, набряк гортані, набряк Квінке): критерії діагнозу, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Вторинна профілактика.

Тема 16. Підсумкове заняття з гематології.

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ЕНДОКРИНОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 годин/1,07 кредита: практичні заняття - 22 годин, СРС - 10 годин)

Конкретні цілі

Здобувачі повинні вміти:

- Проводити опитування та фізикальне обстеження хворих із основними симптомами і синдромами в ендокринологічній клініці.
- Ставити попередній діагноз основних захворювань ендокринної системи і виявляти їхні ускладнення.
- Проводити диференційний діагноз при основних симптомах та синдромах у ендокринологічній клініці.
- Скласти план обстеження хворих і обґрунтувати застосування кожного неінвазивного та інвазивного методу діагностики, що застосовують у ендокринології.
- Оцінювати результати основних інструментальних і лабораторних методів діагностики в ендокринологічній клініці.
- Обґрунтувати та формулювати клінічний діагноз основних захворювань ендокринної системи.
- Визначати прогноз хворих із основними захворюваннями ендокринної системи.
- Призначати немедикаментозне та медикаментозне лікування, проводити первинну та вторинну профілактику при основних захворюваннях в ендокринологічній клініці.
- Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.

Тема 17. Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету та некомпенсованими формами цукрового діабету.

Хронічні ускладнення цукрового діабету, діабетичні ангіопатії та нейропатії (діабетична нефропатія, ретинопатія, нейропатія, діабетична стопа). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування хронічних ускладнень цукрового діабету. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Цукровий діабет 1 та 2 типу, некомпенсовані форми. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування цукрового діабету. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 18. Ведення хворого з синдромом зоба.

Основні захворювання, що супроводжуються синдромом зоба (нетоксичний зоб - ендемічний, вузловий; дифузний токсичний зоб; тиреоїдити – гострий, підгострий, аутоімунний). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синдромом зоба. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 19. Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом.

Основні захворювання, що супроводжуються синдромом артеріальної гіпертензії (цукровий діабет, гіпертиреоз, гіперпаратиреоз, гормональноактивні пухлини надниркових залоз, хвороба Іценко-Кушінга, гіпоталамічний синдром). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синдромом артеріальної гіпертензії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Метаболічний синдром. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної

діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування метаболічного синдрому. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 20. Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддісонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та лікування. Визначення причини і тактика лікування в залежності від етіології (коми, які зумовлені первинним ураженням центральної нервової системи, зокрема, при порушеннях мозкового кровообігу, менінгітах; первинно обумовлені втратою організмом електролітів, води; зв'язані з порушенням газообміну, в т.ч. гіпоксична; токсичні, зокрема, уремична, печінкова, алкогольна; при дихальній недостатності, при ендокринних захворюваннях, зокрема, при цукровому діабеті та ін.). Рекомендації щодо профілактики. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті. Етіологія та патогенез діабетичної (кетоацидотичної) коми. Клінічні особливості та варіанти перебігу. Діагноз та диференціальний діагноз. Алгоритм надання медичної допомоги хворим з діабетичними комами.

Гіпоглікемічна кома і гіпоглікемія: основні причини, провокуючі чинники. Класифікація гіпоглікемій за ступенем важкості, діагностика. Лікування гіпоглікемії в залежності від ступеня важкості.

Етіологія та патогенез тиротоксичного та аддісонічного кризів. Клінічні прояви, діагноз та диференційний діагноз. Атипові форми. Алгоритм надання невідкладної допомоги.

Тема 21. Підсумкове заняття з ендокринології.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ зз/п	Тема	Лекцій	Прак-тичних занять	Самостійна робота	
				СРС	Індивідуальна робота
МОДУЛЬ 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія					
Змістовий модуль 1: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в кардіологічній клініці					
1	<i>Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, з артеріальною гіпотензією (кард.)</i>		6	3	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
2	<i>Ведення хворого з болем в ділянці серця (кард.)</i>		6	3	
3	<i>Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму (кард.)</i>		6	3	
4	<i>Ведення хворого з порушенням провідності серця (кард.)</i>		6	3	
5	<i>Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю (кард.)</i>		6	3	
6	<i>Тактика при зупинці кровообігу та дихання (кард.)</i>		6	3	
7	<i>Курація хворого з гіпертензивним кризом (кард.)</i>		6	3	
8	<i>Курація хворого з гострим коронарним синдромом, з гострою серцевою недостатністю (кард.)</i>		6	3	
9	<i>Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії (кард.)</i>		6	3	
10	<i>Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму (кард.)</i>		6	3	
11	Інструментальні методи дослідження в кардіології		7	5	
12	Ведення хворого з болем в грудній клітці		7	5	
13	Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом		7	5	

14	Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці		7	5	
15	Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією		7	5	
16	Ведення хворого з синкопальними станами		6	4	
	Індивідуальна робота			55	2
	Всього годин – 158		101		57
	Кредитів ECTS – 5,26				
Змістовий модуль 2: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ревматологічній клініці					
17	Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.		7	5	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
18	Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини		7	5	
19	Підсумкове заняття з кардіоревматології		6		
	Індивідуальна робота			10	2
	Всього годин – 32		20		12
	Кредитів ECTS – 1,07				
Змістовий модуль 3: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в нефрологічній клініці					
20	Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромами		7	5	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
21	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок		7	5	
22	Курація хворого з гострим пошкодженням нирок		7	4	
	Індивідуальна робота			18	2
	Всього годин – 41		21		20
	Кредитів ECTS – 1,37				
	Підсумковий модульний контроль засвоєння модуля 4 «Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія»		6		
	Разом за модулем 4 Годин - 237 Кредитів ECTS – 7,9		148		89
МОДУЛЬ 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія					
Змістовий модуль 1: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гастроентерологічній клініці					

1	Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією		7	4	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
2	Ведення хворого з болем в животі		7	4	
3	Ведення хворого з діареєю, закрепами та схудненням		7	4	
4	Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом		7	4	
5	Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією		7	4	
6	Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею		7	4	
7	Підсумкове заняття з гастроентерології		6	4	
Індивідуальна робота				28	2
Всього годин – 78			48		30
Кредитів ECTS – 2,6					
Змістовий модуль 2. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в пульмонологічній клініці					
8	Ведення хворого з легенеvim інфільтратом, ціанозом.		7	5	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
9	Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом		7	5	
10	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом		7	5	
11	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю		7	5	
Індивідуальна робота				20	2
Всього годин – 50			28		22
Кредитів ECTS – 1,66					
Змістовий модуль 3: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гематологічній клініці					
12	Ведення хворого з анемією		4	2	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
13	Ведення хворого з геморагічним синдромом.		4	2	
14	Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.		5	2	
15	Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом		5	2	
16	Підсумкове заняття з гематології		4		
Індивідуальна робота				8	2
Всього годин – 32			22		10
Кредитів ECTS – 1,07					
Змістовий модуль 4. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ендокринологічній клініці					
17	Ведення хворого з хронічними		5	2	• Доповідь

	ускладненнями цукрового діабету, з некомпенсованими формами цукрового діабету				реферату на практичному занятті
18	Ведення хворого з синдромом зоба	5	2		<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
19	Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом	4	2		
20	Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддісонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.	4	2		
	Підсумкове заняття з ендокринології	4			
	Індивідуальна робота			8	2
	Всього годин – 32	22			10
	Кредитів ECTS – 1,07				
	Підсумковий модульний контроль засвоєння модуля 5 «Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія»	6			
	Разом за модулем 5 Годин - 198 Кредитів ECTS – 6,6	126			72
	Всього (модулі 4 та 5) Годин – 435 Кредитів ECTS – 14,5	274			161

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ МОДУЛЬ 4. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ

№ з/П	Тема	Кількість годин
1	Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, з артеріальною гіпотензією (кард)	6
2	Ведення хворого з болем в ділянці серця (кард)	6
3	Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму (кард)	6
4	Ведення хворого з порушенням провідності серця (кард)	6
5	Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю (кард)	6
6	Тактика при зупинці кровообігу та дихання (кард)	6
7	Курація хворого з гіпертензивним кризом (кард)	6
8	Курація хворого з гострим коронарним синдромом, з гострою серцевою недостатністю (кард)	6
9	Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії (кард)	6
10	Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму(кард)	6
11	Інструментальні методи дослідження в кардіології	7
12	Ведення хворого з болем в грудній клітці	7
13	Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом	7
14	Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці	7
15	Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією.	7
16	Ведення хворого з синкопальними станами	6
17	Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.	7
18	Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини.	7
19	Підсумкове заняття з кардіоревматології	6
20	Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромом	7
21	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок	7
22	Курація хворого з гострим пошкодженням нирок	7
23	ПМК	6

Разом	148
-------	-----

**МОДУЛЬ 5. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією	7
2	Ведення хворого з болем в животі	6
3	Ведення хворого з діареєю, закрепам та схудненням	7
4	Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом	7
5	Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією	7
6	Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею	7
7	Підсумкове заняття з гастроентерології	7
8	Ведення хворого з легеним інфільтратом, ціанозом.	7
9	Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом	7
10	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом	7
11	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю	7
12	<i>Ведення хворого з анемією</i>	4
13	<i>Ведення хворого з геморагічним синдромом.</i>	4
14	<i>Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.</i>	5
15	<i>Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом.</i>	5
16	<i>Підсумкове заняття з гематології</i>	4
17	<i>Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету, з некомпенсованими формами цукрового діабету</i>	5
18	<i>Ведення хворого з синдромом зоба</i>	5
19	<i>Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом</i>	4
20	<i>Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддісонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.</i>	4
21	<i>Підсумкове заняття з ендокринології</i>	4
22	ПМК	6
Разом		126

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 4. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, опрацювання тем для самостійного вивчення – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	83
2	Індивідуальна робота: <ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті. • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр. • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей 	6
Разом		89

**МОДУЛЬ 5. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, опрацювання тем для самостійного вивчення – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	64

2	Індивідуальна робота: <ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті. • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр. • Доповідь історії хвороби на практичному занятті Написання тез, статей	8
Разом		72

6. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Індивідуальна робота:

- Підготовка реферату за темами самостійної роботи і презентація доповіді на практичному занятті
- Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр, засіданні студентського наукового гуртка, науково-практичних конференціях здобувачів та молодих вчених, проєкті «Студент-студенту», участь у конкурсі студентських наукових робіт в галузі «Клінічна медицина»
- Написання тез, статей та їх публікація у матеріалах конференцій, фахових виданнях України, закордонних науковометричних виданнях.

7. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія

- Ведення пацієнта з артеріальною гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем в грудній клітці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушеннями серцевого ритму: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушенням провідності серця: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з задишкою: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з набряковим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з кардіомегалією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з шумом в серці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з артеріальною гіпотензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною серцевою недостатністю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації серця.
- Ведення пацієнта з болем у спині та кінцівках: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з суглобовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з системними захворюваннями сполучної тканини: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з сечовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з нефротичним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною хворобою нирок: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації нирок.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострим пошкодженням нирок на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гіпертензивним кризом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострим коронарним синдромом на догоспітальному та госпітальному етапі.

- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з тромбоемболією легеневої артерії на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою серцевою недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шоком на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Ведення пацієнта з синкопальними станами: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.

Модуль 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія

- Ведення пацієнта з дисфагією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з печією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з функціональною диспепсією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з болем у животі: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з діареєю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з закрепями: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта зі схудненням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з жовтяницею: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з гепатомегалією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з гепатолієнальним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з портальною гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Основні принципи трансплантації печінки.
- Ведення пацієнта з асцитом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з легневим інфільтратом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з ціанозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з хронічним кашлем: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з кровохарканням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації легень.
 - Ведення пацієнта з плевральним випотом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з бронхообструктивним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з хронічними ускладненнями цукрового діабету та метаболічним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з некомпенсованими формами цукрового діабету: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з синдромом зоба: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з анемією: алгоритми та стандарти і лікування.
 - Ведення пацієнта з геморагічним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з лімфаденопатією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Ведення пацієнта з лейкоцитозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
 - Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою дихальною недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
 - Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шлунково-кишковою кровотечею на догоспітальному та госпітальному етапі.
 - Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою печінковою енцефалопатією на догоспітальному та госпітальному етапі.

- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шоком на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з ДВЗ синдромом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з комою на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з тиреотоксичною кризою на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою наднирничковою недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

8. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий модульний контроль модулів 4 та 5 включає контроль вмінь здобувачів виконувати типові задачі діяльності та вміння, якими, згідно відповідного профілю повинні володіти випускники вищого медичного закладу.

Модуль 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія

Перелік типових задач діяльності та умінь, що перевіряються при проведенні підсумкового модуля 4:

- Робота з хворим
 - Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя;
 - Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінювати зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залози), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів;
 - Обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);
 - Обстежувати стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин);
 - Обстежувати стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація);
 - Обстежувати стан сечостатевої системи (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).
- Виділити провідний клінічний симптом або синдром (Список 1)
- Поставити вірогідний (попередній) або синдромний діагноз захворювання (Список 2).
- Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (Список 2).
 - Здійснювати диференціальну діагностику при основних симптомах і синдромах (Список 1).
 - Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 4)
 - Поставити клінічний діагноз (Список 2).
 - Визначити принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (Список 2).
 - Визначити необхідний режим та дієту хворого (Список 2).
 - Діагностування невідкладних станів (Список 3)
 - Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
 - Надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
 - Виконання медичних маніпуляцій (Список 5)
 - Визначити тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.
 - Діагностувати невиліковне захворювання, термінальний стан та його фази.
 - Консультувати інкрабельних пацієнтів та їх близьких з питань медичного та немедичного супроводу під час невиліковної хвороби.
 - Вести медичну документацію щодо пацієнта.

Модуль 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія

Перелік типових задач діяльності та умінь, що перевіряються при проведенні підсумкового модуля 5:

- Робота з хворим
- Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя;
- Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінюватим зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залози), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів;
- Обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);
- Обстежувати стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин);
- Обстежувати стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація);
- Обстежувати стан сечостатевої системи (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).
- Виділити провідний клінічний симптом або синдром (Список 1)
- Поставити вірогідний (попередній) або синдромний діагноз захворювання (Список 2).
- Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (Список 2).
- Здійснювати диференціальну діагностику при основних симптомах і синдромах (Список 1).
- Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 4)
- Поставити клінічний діагноз (Список 2).
- Визначити принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (Список 2).
- Визначити необхідний режим та дієту хворого (Список 2).
- Діагностування невідкладних станів (Список 3)
- Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Виконання медичних маніпуляцій (Список 5)
- Визначити тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.
- Діагностувати невиліковне захворювання, термінальний стан та його фази.
- Консультувати інкрабельних пацієнтів та їх близьких з питань медичного та немедичного супроводу під час невиліковної хвороби.
- Вести медичну документацію щодо пацієнта.

Список 1 (Синдроми та симптоми)

1. АНЕМІЯ (гостра та хронічна постгеморагічна анемія, залізодефіцитна, В12-дефіцитна, фолієводефіцитна, апластична, гемолітична)
2. АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ (есенціальна артеріальна гіпертензія, вторинні артеріальні гіпертензії: ниркові - реноваскулярні, ренопаренхіматозні; ендокринні - синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, дифузний токсичний зоб; коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності).
3. АРТЕРІАЛЬНА ГІПОТЕНЗІЯ І НЕПРИТОМНІСТЬ (вазодепресорна гіпотензія/непритомність, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних захворюваннях: клапанні вади серця, гострий коронарний синдром, гіпертрофічна кардіоміопатія, розшарування аорти; порушення ритму і провідності серця: дисфункція синусового вузла, порушення атріовентрикулярної провідності, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардія; тромбоемболія легеневої артерії, нервові і ендокринні захворювання, метаболічні порушення та істеричний невроз, черевний та висипний тифи, менінгококова інфекція, геморагійні гарячки).
4. АСЦИТ (цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).
5. БІЛЬ В ГРУДНІЙ КЛІТЦІ (гострий коронарний синдром, стенокардія, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, пролапс мітрального клапану, коронарит, аортит, міокардит, гострий перикардит, розшарування аорти, плеврит, тромбоемболія легеневої артерії, пневмоторакс, пухлини середостіння, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кила стравохідного отвору діафрагми, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і

дванадцятипалої кишки, панкреатит, остеохондроз грудного відділу хребта, оперізуючий лишай, міозит, костохондрит, міжреберна невралгія, нейроциркуляторна дистонія, синдром панічних атак, легенева чума, ентеровірусні хвороби).

6. БІЛЬ В ЖИВОТІ (холецистит, дискінезії жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнокам'яна хвороба, панкреатит, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром роздратованого кишечника, целіакія та інші ентеропатії, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, «черевна жаба», кишкові інфекції, ентеровірусні хвороби).

7. БІЛЬ В КІНЦІВКАХ ТА СПИНІ (анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії, зокрема при цукровому діабеті).

8. БРОНХООБСТРУКТИВНИЙ СИНДРОМ (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння).

9. ВИПІТ У ПЛЕВРАЛЬНУ ПОРОЖНИНУ (туберкульоз, пневмонії, злоякісні пухлини плеври та легенів, серцева недостатність, гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром, травми грудної клітки, гіпотиреоз, системні захворювання сполучної тканини).

10. ГЕМОРАГІЧНИЙ СИНДРОМ (геморагічний васкуліт, вузликосий поліартеріїт, гіперсенситивний васкуліт, гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові, геморагічні гарячки лептоспіроз, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією).

11. ГЕНЕРАЛІЗОВАНА АБО ЛОКАЛЬНА ВИСИПКА (герпетична інфекція, «дитячі» інфекції, менінгококова інфекція).

12. ГЕПАТОМЕГАЛІЯ ТА ГЕПАТОЛІЄНАЛЬНИЙ СИНДРОМ (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен, лейкемії, лімфогранульоматоз, еритремія, правошлуночкова серцева недостатність, зокрема при констриктивному перикардиті, хвороби накопичення, зокрема, гемохроматоз, малярія, генералізовані форми інфекційних хвороб).

13. ГОЛОВНИЙ БІЛЬ (менінгіти та менінго-енцефаліти, грип, синдром токсикозу при інфекційних хворобах).

14. ДЕГІДРАТАЦІЯ (кишкові інфекції, холера).

15. ДИСФАГІЇ (езофагіти, в тому числі при гастроєзофагеальній рефлюксії хворобі, рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, дисфагія при ураженні центральної та периферичної нервової системи, зокрема при дифтерії та правці, та м'язової системи, системна склеродермія).

16. ЖОВТЯНИЦЯ (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії, малярія, лептоспіроз, ерсиніози).

17. ЗАДИШКА (при серцевій недостатності зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка; дихальній недостатності внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври, в тому числі при пневмонії, туберкульозі та пневмотораксі; патології судин легень, зокрема тромбоемболії легеневої артерії та захворюваннях грудної клітки або дихальних м'язів, синдромі гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії, ураженнях дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку, анеміях, ботулізмі).

18. ЗАДУХА ТА АСФІКСІЯ (дифтерія, несправжній круп при ГРВЗ, правець, ботулізм).

19. ЗАКРЕП (синдром подразненої товстої кишки, рак кишечника, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, ситуаційні, ятрогенні, психогенні та нейрогенні закрепи, порушення харчування, вірусні гепатити, черевний тиф).

20. ЗОБ (нетоксичний зоб - ендемічний вузловий; дифузний токсичний зоб; тиреоїдити – гострий, підгострий, аутоімунний).

21. КАРДІОМЕГАЛІЯ (набуті вади серця, зокрема, недостатність мітрального клапану, стеноз і недостатність аортального клапану, комбіновані мітральні і аортальні вади серця; міокардити та дилатаційна кардіоміопатія, ішемічна хвороба серця, ексудативний перикардит).

22. КАШЕЛЬ (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, пневмонії, пневмоконіози, злоякісні пухлини легенів і бронхів, лівошлуночкова серцева недостатність, синдром постназального стікання, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, «дитячі» крапельні інфекції, грип, ГРВЗ).

- 23. КРОВОХАРКАННЯ** (туберкульоз легень, злоякісні пухлини бронхів і легень, пневмонії, бронхоектатична хвороба, абсцес легені, мітральний стеноз, інфаркт легені).
- 24. ЛЕГЕНЕВИЙ ІНФІЛЬТРАТ** (пневмонії, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневиий інфільтрат, інфаркт та рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз)
- 25. ЛЕЙКОЦИТОЗ** (лімфоми, гострі та хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, саркоїдоз, метастатичне ураження, сепсис).
- 26. ЛІМФАДЕНОПАТІЯ** (туберкульоз, саркоїдоз, інфекційний мононуклеоз, системні захворювання сполучної тканини, метастатичне ураження, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, хвороба Ходжкіна, неходжкінські злоякісні лімфоми, реактивний лімфаденіт, сепсис, аденовірусна інфекція, токсоплазмоз, ВІЛ-інфекція).
- 27. ЛИХОМАНКА** (ревматоїдний артрит, інфекційний ендокардит, злоякісні новоутворення, в тому числі, лейкемії, лімфоми, мієломна хвороба, лімфогранулематоз, сепсис, туберкульоз, системні захворювання сполучної тканини, вузликовий поліартеріт, гнійний холангіт, абсцеси внутрішніх органів, хвороба Крона, гнійний пієлонефрит, інфекційні хвороби різних груп).
- 28. МЕНІНГЕАЛЬНИЙ СИНДРОМ** (менінгококова інфекція, «дитячі» крапельні інфекції, лептоспіроз, Лайм–бореліоз, кліщовий енцефаліт, поліомієліт)
- 29. НАБРЯКОВИЙ СИНДРОМ** (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; жирові, ортостатичні та ідіопатичні; при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів та ендокринні захворювання: гіпотиреоз).
- 30. НЕФРОТИЧНИЙ СИНДРОМ** (гострий та хронічний гломерулонефрит, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна хвороба).
- 31. ОЛІГОАНУРІЯ** (преренальна, ренальна, постренальна гостра ниркова недостатність).
- 32. ПАРЕЗИ ТА ПАРАЛІЧІ** (поліомієліт, кліщовий енцефаліт).
- 33. ПЕЧІЯ** (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, хронічний гастрит, необстежена диспепсія, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки).
- 34. ПОРТАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ** (хронічні вірусні гепатити, цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардії, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).
- 35. ПОРУШЕННЯ СЕРЦЕВОГО РИТМУ** (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, пароксизмальна тахікардія).
- 36. СЕЧОВИЙ СИНДРОМ** (гострий та хронічний гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, пієлонефрит, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирки, гіпернефрома, цистит, уретрит, геморагічний васкуліт, лептоспіроз).
- 37. СИНДРОМ ДИСЕМІНОВАННОГО ВНУТРІШНЬОСУДИННОГО ЗГОРТАННЯ КРОВІ** (черевний та висипний тифи, лептоспіроз, менінгококова інфекція).
- 38. СУГЛОБОВИЙ СИНДРОМ** (ревматоїдний артрит, анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), реактивний артрит, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, гостра ревматична лихоманка).
- 39. СУДОМНИЙ СИНДРОМ** (менінгококова інфекція, правець, сказ).
- 40. СХУДНЕННЯ** (онкологічні захворювання, системний червоний вовчак, вузликовий поліартеріт, захворювання травного тракту, легень, в тому числі туберкульоз, серцево-судинної системи, аліментарне та психогенне схуднення, ВІЛ-інфекція).
- 41. ТРИВАЛИЙ ДІАРЕЙНИЙ СИНДРОМ** (хронічний атрофічний гастрит, хвороба оперованого шлунку, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, целиакія, хвороба Уїппла, синдром підвищеного бактеріального росту в тонкій кишці, харчове несприйняття, синдром подразненої товстої кишки, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, амілоїдоз, синдром набутого імунодефіциту).
- 42. ЦІАНОЗ ДИФУЗНИЙ ТА ЛОКАЛЬНИЙ** (захвоювання легень та серця, в тому числі при вроджених вадах серця в стані синдрому Ейзенменгера та набутих вадах серця – мітральний

стеноз, недостатність трикуспідального клапана, серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну, істинний круп, дифтерія, генералізовані форми інфекційних хвороб).

43. ШЛУНКОВА ДИСПЕПСІЯ (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, рак шлунка, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, хронічний панкреатит, рак підшлункової залози, токсичний зоб, цукровий діабет, гіпо- та гіпертиреоз).

44. ШЛУНКОВО-КИШКОВА КРОВОТЕЧА (варикозне розширення вен стравоходу, ерозії шлунку, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісні пухлини, неспецифічний виразковий коліт, геморагічний васкуліт, геморої, черевний тиф та паратифи, шигельоз).

45. ШУМ У СЕРЦІ (вроджені вади серця: дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти; набуті вади серця: мітральний стеноз, недостатність мітрального клапана (органічна та відносна), пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапана, гіпертрофічна кардіоміопатія, недостатність тристулкового клапана (органічна та відносна), невинний систолічний шум у осіб молодого віку).

46. ШОКИ (гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, зокрема анафілактичний, септичний)

Список 2 (захворювання)

I) Хвороби крові та кровотворних органів, порушення з залученням імунного механізму

1. анемії
2. гемолітична хвороба новонароджених
3. гемофілія
4. лейкемії
5. лімфоми
6. природжені (хвороба Брутона, синдром Віскота – Олдріджа) та набуті імунodefіцитні стани
7. сепсис новонароджених
8. сепсис хірургічний
9. ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура
10. хронічні променеві ураження

II) Розлади психіки та поведінки:

11. біполярний афективний розлад
12. гострий психоз в т.ч. алкогольний делірій
13. епілепсія
14. невротичні розлади
15. розлади особистості
16. шизофренія

III) Хвороби нервової системи

17. внутрішньочерепна травма
18. менінгіти, енцефаліти
19. мігрень та інші види головного болю
20. перинатальна енцефалопатія
21. порушення вегетативної нервової системи
22. порушення мозкового кровообігу
23. вертеброгенні захворювання нервової системи, нейропатії та полінейропатії
24. розсіяний склероз
25. хронічні професійні ураження (вібраційна хвороба, професійні дискінезії)
26. інсульти (ішемічний, геморагічний)

Хвороби ока

27. блефарит
28. глаукома
29. кон'юнктивіт
30. стороннє тіло органу зору
31. травми органу зору
32. ретинопатії
33. екзофтальм

Хвороби горла, вуха, носа

34. ларингіти
35. отити
36. перитонзиллярний абсцес
37. синусити
38. тонзиліти
39. травми горла, вуха, носа

IV) Хвороби серцево-судинної системи:

40. аневризми аорти
41. атеросклероз
42. варикозне розширення вен нижніхкінцівок
43. вроджені вади серця
44. вторинна артеріальна гіпертензія
45. гостра оклюзія магістральних і периферичних артерій;
46. ендокардити
47. есенціальна та вторинна артеріальна гіпертензія
48. ішемічна хвороба серця
49. кардити
50. кардіоміопатії
51. легеневе серце
52. набуті вади серця
53. облітеруючий ендартеріїт
54. перикардити
55. порушення серцевого ритму та провідності

56. серцева недостатність
57. травми серця та кровоносних судин
58. тромбоемболія легеневої артерії
59. флебіт, тромбофлебіт

V) Хвороби органів дихання та середостіння:

60. асфіксія
61. бронхіальна астма
62. бронхіти
63. бронхоектатична хвороба
64. бронхо-легенева дисплазія
65. вроджені вади розвитку органів дихання
66. гострий респіраторний дистрес-синдром
67. дихальна недостатність
68. інфекційно-деструктивні захворювання легень
69. легенева недостатність
70. медіастиніти
71. муковісцидоз
72. новоутворення легень та середостіння
73. плеврити
74. пневмоконіози
75. пневмонії
76. пневмоторакс
77. респіраторний дистрес-синдром та пневмонії новонароджених
78. стороннє тіло в дихальних шляхах
79. травми грудної клітки (поверхнева, відкрита)
80. хронічне обструктивне захворювання легенів

VI) Хвороби органів травлення:

81. випадіння прямої кишки
82. виразкова хвороба
83. вроджені вади розвитку органів травлення
84. гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, езофагіти
85. гастрити, дуоденіти
86. гострі та хронічні гепатити
87. гостра непрохідність кишечника
88. гострий та хронічний апендицит
89. гострий та хронічний панкреатит
90. доброякісні захворювання стравоходу
91. ентерити, коліти
92. запальні захворювання прямої кишки та перианальної області
93. защемлені і незащемлені киля живота
94. новоутворення стравоходу, шлунку, товстої кишки, печінки та підшлункової залози
95. пептичні виразки шлунка та дванадцятипалої кишки
96. перитоніт
97. перфорація порожнистого органу
98. печінкова недостатність

99. синдром мальабсорбції
100. стеноз пілоруса шлунка
101. травми живота (поверхнева, відкрита)
102. функціональні гастроінтестинальні розлади
103. хвороби оперованого шлунку
104. холецистити, холангіти, жовчнокам'яна хвороба, холедохолітиаз
105. цирози печінки
106. шлунково-кишкова кровотеча

VII) Хвороби сечостатевої системи:

107. амілоїдоз нирок
108. баланит, баланопостит
109. вроджені вади розвитку сечової системи
110. гломерулонефрити
111. дисметаболичні нефропатії
112. нефротичний синдром
113. новоутворення нирки, сечових шляхів і передміхурової залози
114. пієлонефрити
115. простатит
116. сечокам'яна хвороба
117. тубулоінтерстиційний нефрит
118. уретрит
119. хронічна хвороба нирок
120. цистити

VIII) Хвороби шкіри і підшкірної клітковини:

121. алергодерматози (дерматити, токсидермія, екзема)
122. бактеріальні захворювання шкіри та підшкірної клітковини, піодермії
123. гнійно-запальні захворювання пальців та кисті
124. гнійно-запальні захворювання у дітей та новонароджених
125. мікози
126. опіки та обмороження
127. паразитарні захворювання шкіри (короста, вошивість)
128. псоріаз
129. пухирні дерматози
130. специфічна хірургічна інфекція (анаеробна клостридіальна та неклостридіальна)

IX) Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини:

131. анкілозуючий спондилоартрит
132. вроджені та набуті вади розвитку кістково-м'язової системи
133. гостра ревматична лихоманка
134. дерматомиозит та поліміозит
135. новоутворення кістково-м'язової системи
136. остеартроз
137. остеомієліт
138. подагра
139. політравма

140. реактивні артрити
141. ревматоїдний артрит
142. системна склеродермія
143. системний червоний вовчак
144. системні васкуліти (вузликосий поліартеріїт, геморагічний васкуліт, гіперсенситивний васкуліт)
145. типові переломи кісток плеча, передпліччя, кисті, стегна, гомілки, стопи
146. травма тазу
147. травма хребта
148. ушкодження великих суглобів (кульшового, колінного, гомілко-ступневого, ліктьового)
149. хронічна ревматична хвороба
150. ювенільний ревматоїдний артрит
- X) Хвороби ендокринної системи, розладу харчування та порушення обміну речовин:**
151. акромегалія та гіпофізарний гігантизм
152. гіпотиреоз
153. гіпотрофія, білково-енергетична недостатність
154. гіпопітуїтаризм
155. тиреотоксикоз
156. ендемічний зоб
157. нецукровий діабет
158. вузловий зоб, пухлини щитоподібної залози
159. ожиріння
160. вроджена дисфункція кори наднирникових залоз
161. порушення кальцій-фосфорного обміну, обміну вітаміну D
162. генетичні синдроми з ендокринними ускладненнями: синдром Тернера, синдром Рассела-Сільвера, Прадера-Віллі, Ларона тощо)
163. тиреоїдити
164. хвороба та синдром Кушинга
165. хронічна недостатність наднирникових залоз
166. цукровий діабет
167. гіпопаратиреоз
168. гіперпаратиреоз
169. пухлини наднирникових залоз
170. органічний (в т.ч. вроджений) гіперінсулінізм
171. нейро-ендокринні пухлини
172. пухлини гіпофіза
173. передчасний статевий розвиток
174. гіпогонадізм
175. крипторхізм
176. порушення диференціювання статі
177. синдром Клайнфельтера

178. нанізм у дитини, що народилась SGA
- XI) Інфекційні і паразитарні хвороби:**
179. бактеріальні харчові отруєння
180. бешиха
181. ботулізм
182. вірусні гепатити
183. вітряна віспа
184. вроджені інфекції новонародженого
185. гельмінтози
186. герпесвірусні хвороби
187. грип та інші гострі респіраторні вірусні інфекції
188. дифтерія
189. інфекційний мононуклеоз
190. кандидози
191. кашлюк
192. кишкові бактеріальні інфекції
193. кишкові вірусні інфекції
194. кір
195. кліщовий вірусний енцефаліт
196. краснуха
197. лептоспіроз
198. малярія
199. менінгококова інфекція
200. особливо небезпечні вірусні інфекції
201. паротитна інфекція
202. поліомієліт
203. правець
204. протозойні інфекції
205. рикетсиоз
206. сибірка
207. сказ
208. скарлатина
209. туберкульоз різної локалізації
210. хвороба Лайма
211. хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ)
212. хламідійні інфекції
213. холера
214. чума
- **інфекційні хвороби, що передаються переважно статевим шляхом:**
215. гонококова інфекція
216. сифіліс
- XII) Хвороби жіночої репродуктивної системи патології вагітності:**
217. багатоплідна вагітність
218. блювання вагітних
219. вагітність при екстрагенітальній патології
220. дистрес плоду при вагітності
221. затримка росту плода іmunий конфлікт при вагітності
222. міхурцевий занесок
223. передлежання плаценти

- 224. передчасне відшарування плаценти
- 225. передчасні пологи та переношена вагітність
- 226. позаматкова вагітність
- 227. прееклампсія та еклампсія
- 228. самовільний аборт
 - патологія пологів та післяпологового періоду:*
- 229. аномалії пологової діяльності
- 230. аномалії тазу, у т.ч. клінічно вузький таз
- 231. дистрес плода під час пологів
- 232. кровотеча пологова та післяпологова
- 233. неправильні положення та передлежання плода
- 234. післяпологові септичні захворювання
- 235. травми матки і пологових шляхів

гінекологічні захворювання:

- 236. аномальні маткові кровотечі
- 237. апоплексія яєчника
- 238. непліддя
- 239. вроджені вади розвитку жіночих статевих органів
- 240. доброякісна дисплазія молочних залоз
- 241. доброякісні та передракові новоутворення жіночих статевих органів
- 242. ендометріоз
- 243. запальні захворювання жіночих статевих органів
- 244. злоякісні новоутворення жіночих статевих органів
- 245. мастит
- 246. новоутворення молочної залози

Список 3 (невідкладні стани)

1. асфіксія (у тому числі неонатальна)
2. гіпертензивний криз
3. гіпоглікемія (кома)
4. гостра дихальна недостатність
5. гостра затримка сечі
6. гостра надниркова недостатність
7. гостре пошкодження нирок
8. гостра печінкова недостатність
9. гостра серцева недостатність
10. гостре отруєння, в т.ч. бойовими отруйнимиречовинами
11. гострий психоз
12. гострий коронарний синдром
13. гострі радіаційні та хімічні ураження, в т.ч. у польових умовах та при надзвичайних станах
14. гостра церебральна недостатність
15. діабетична кома, у т.ч. кетоацидотична, гіперосмолярна, лактацидемічна
16. електротравма
17. епілептичний статус
18. гостра кровотеча
19. синдром гострої крововтрати, в т.ч. у польових умовах та при надзвичайних станах
20. раптова зупинка серця
21. колапс
22. порушення свідомості та коматозні стани
23. ниркова коліка
24. жовчна коліка
25. гострі анафілактичні реакції
26. гострі порушення серцевого ритму,
27. холодова травма, в т.ч. у польових умовах
28. теплова травма, в т.ч. у польових умовах
29. тромбоемболії венозні та артеріальні
30. судомний синдром
31. утоплення
32. странгуляційна асфіксія
33. нормальні пологи
34. шоки
35. укуси змій, комах, тварин
36. проникаючі поранення, в т.ч. під час бойових дій
37. опіки, в т.ч. у польових умовах
38. сторонні тіла дихальних шляхів, шлунково-кишкового тракту, ЛОР-органів та ока

Список 4 (лабораторні та інструментальні дослідження)

1. аналіз плевральної рідини
2. аналіз асцитичної рідини
3. аналіз синовіальної рідини
4. аналіз сечі за Зимницьким
5. аналіз сечі за Нечипоренком
6. активність альфа-амілази у крові та сечі, фекальна еластаза I
7. протеїни крові та їх фракції, С-реактивний протеїн
8. глюкоза крові, глікозильований гемоглобін,
9. пероральний тест толерантності до глюкози
10. ліпіди та ліпопротеїни крові та їх фракції
11. гормони крові
12. феритин, залізо та мідь сироватки крові
13. креатинін, сечовина крові та сечі, швидкість клубочкової фільтрації
14. електроліти крові
15. амінотрансферази крові
16. загальний білірубін крові та його фракції
17. коагулограма
18. сечова кислота крові
19. лужна фосфатаза крові
20. гістоморфологічне дослідження біоптату лімфатичних вузлів
21. гістоморфологічне дослідження біоптату паренхіматозних органів
22. гістоморфологічне дослідження біоптату слизових оболонок
23. гістоморфологічне дослідження біоптату м'язів та шкіри
24. гістоморфологічне дослідження плаценти
25. дослідження внутрішнього середовища приміщень (показників мікроклімату, природного та штучного освітлення, бактеріологічного та хімічного забруднення повітря).
26. дослідження функції зовнішнього дихання
27. стандартна ЕКГ (у 12 відведеннях)
28. ендоскопічне дослідження бронхів
29. ендоскопічне дослідження травного тракту
30. ехокардіографія та доплерографія
31. загальний аналіз калу
32. загальний аналіз крові
33. загальний аналіз сечі
34. цукор і ацетон в сечі
35. загальний аналіз спинномозкової рідини
36. загальний аналіз стернального пунктату
37. загальний аналіз харкотиння
38. загальний імунологічний профіль крові
39. серологічні реакції при інфекційних хворобах
40. експрес-тести на вірусні захворювання

41. ампліфікаційні методи при інфекційних хворобах (ПЛР, ЛЛР)
42. серологічні реакції при аутоімунних захворюваннях
43. хімічні та бактеріологічні дослідження зовнішнього середовища людини (атмосферного повітря, водойм, ґрунту).
44. мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
45. вимірювання випромінювань (звукового, вібраційного, іонізуючого), індивідуальна радіометрія.
46. методи інструментальної візуалізації щитоподібної залози
47. рентгеноконтрастна ангіографія
48. методи інструментальної візуалізації органів черевної порожнини
49. методи інструментальної візуалізації органів грудної порожнини
50. методи інструментальної візуалізації сечостатевої системи
51. методи інструментальної візуалізації плода
52. методи інструментальної візуалізації черепа, хребта, спинного мозку, кісток та суглобів
53. методи інструментальної візуалізації грудної залози
54. туберкулінодіагностика
55. багатомоментне фракційне дослідження жовчі та рН-метрія шлунку та стравоходу
56. хімічне, органолептичне, бактеріологічне дослідження продуктів харчування та питної води
57. цитологічне дослідження з шийки матки
58. вимірювання ергономічних показників важкості та напруженості праці.

Список 5 (медичні маніпуляції)

1. виконувати непрямий масаж серця
2. виконувати штучне дихання
3. проводити дефібриляцію за допомогою ручного автоматичного дефібрилятора-кардіовертера
4. проводити реєстрацію стандартної ЕКГ в 12 відведеннях
5. здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі
6. здійснювати первинну хірургічну обробку рани, перев'язку, зняття шкірних швів, в т.ч. у польових умовах
7. накладати кровоспинні турнікети і використовувати кровоспинні засоби, в т.ч. у польових умовах
8. встановлювати назогастральний та орогастральний зонд
9. проводити транспортну іммобілізацію
10. проводити введення лікарських речовин (внутрішньовенне струминне та крапельне, внутрішньокісткове), в т.ч. у польових умовах
11. забезпечувати периферичний венозний доступ
12. вимірювати артеріальний тиск
13. відновлювати прохідність дихальних шляхів
14. проводити катетеризацію сечового міхура м'яким зондом
15. проводити передню тампонаду носа
16. здійснювати клінічне обстеження органу зору та ЛОР-органів
17. виконувати техніку контакту новонародженого «шкіра до шкіри» і раннього прикладання до грудей
18. здійснювати пальцеве дослідження прямої кишки та за допомогою ректального дзеркала
19. здійснювати пальцеве дослідження простати
20. здійснювати клінічне обстеження молочних залоз
21. виконувати плевральну пункцію
22. виконувати пункцію черевної порожнини через заднє склепіння
23. визначати групи крові, резус- належність
24. переливати компоненти крові й кровозамінники
25. виконувати бімануальне дослідження та обстеження жінки в дзеркалах
26. проводити пельвіометрію;
27. здійснювати зовнішнє (прийоми Леопольда) та внутрішнє акушерське дослідження;
28. здійснювати аускультацию плода
29. проводити забір мазків на бактеріоскопічне, бактеріологічне, цитологічне дослідження
30. проводити пальпацію щитоподібної залози
31. проводити огляд й оцінювання зовнішніх статевих органів хлопчиків
32. оцінювати стан статевого розвитку дітей

ЗНАТИ КЛІНІЧНУ ФАРМАКОЛОГІЮ ОСНОВНИХ ГРУП МЕДИКАМЕНТОЗНИХ ПРЕПАРАТІВ

1. α і β - адреностимуляторів	12. Діуретиків
2. Антиангінальних	13. Інгібіторів протонної помпи
3. Антиаритмічних	14. H ₂ -гістаміноблокаторів
4. Антибактеріальних	15. Нестероїдних протизапальних засобів
5. Антигельмінтних	16. Пероральних цукрознижувальних препаратів та препаратів інсуліну
6. Антигіпертензивних	17. Противірусних
7. Антикоагулянтів	18. Протистоцидних
8. Антитоксичних сироваток і імуноглобулінів	19. Розчинів для детоксикаційної терапії
9. Відхаркувальних	20. Розчинів для регідратаційної терапії
10. Гемостатиків	21. Холінолітиків
11. Глюкокортикоїдів і цистотатичних імуносупресантів	

ВМІТИ ОФОРМЛЯТИ МЕДИЧНУ ДОКУМЕНТАЦІЮ

1. Медичну карту стаціонарного хворого
2. Виписку із медичної карти стаціонарного хворого
3. Процедурний листок (форма У-28)
4. Направлення на МСЕК
5. Лікарське свідоцтво про смерть
6. Листок непрацездатності
7. Санаторно-курортну карту
8. Екстрене сповіщення про випадок інфекційного захворювання, онко- та профзахворювання
9. Рецепти за всіма розділами дисципліни.

9. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Буковинському державному медичному університеті. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль

Поточний контроль.

Поточну навчальну діяльність здобувачів контролюють на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: тестовий контроль (машинний та безмашинний), розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу клінічних та додаткових методів обстеження.

Підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за 70. Здобувачу, який з поважних причин мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну. Для здобувачів, які пропустили навчальні заняття без поважних причин, рішення про їх відпрацювання приймається індивідуально деканом факультету. Форми підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач при складанні підсумкового модульного контролю, становить 80. Підсумковий модульний кредит вважається зарахованим, якщо здобувач набрав на менше 50 балів.

10. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Буковинському державному медичному університеті.

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті, засвоєння змістових модулів (проміжний контроль) – на останньому занятті кожного змістового модулю. Для контролю рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: комп'ютерні тести, контроль виконання практичних навичок з методів обстеження хворого з подальшою інтерпретацією отриманих даних, аналіз результатів інструментальних та лабораторних досліджень.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Вага кожної теми в межах одного модуля має бути однаковою і визначається кількістю тем в модулі.

Оцінка з дисципліни "Внутрішня медицина" є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності здобувача та оцінок засвоєння ним передбачених програмою модулів. Поточне оцінювання здобувачів по відповідних темах проводиться за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінка "відмінно " виставляється у випадку, коли здобувач знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли здобувач знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Критерії оцінювання здобувачів

№ модуля, кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів,	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок				Бали за виконання індивідуального завдання	Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки					
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 4 237/7,9	3	21	5,5	4,4	3,2	0	4,5	70

Модуль 5 198/6,6	4	21	5,5	4,4	3,2	0	4,5	70
---------------------	---	----	-----	-----	-----	---	-----	----

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних здобувачем за поточну навчальну діяльність.

Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу:

- Модуль 4 – 4,5 балів («відмінно»), 3,7 балів («добре»), 2,8 балів («задовільно»);
- Модуль 5 – 4,5 балів («відмінно»), 3,7 балів («добре»), 2,8 балів («задовільно»).

Самостійна робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Підсумковий модульний контроль.

До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше 70 балів, а також позитивно склали допусковий тестовий контроль на сервері дистанційного навчання БДМУ.

Підсумковий модульний контроль з модулю 4 «Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія» передбачає 5 етапів:

1. Відповідь на 60 питань тестового контролю,
2. Аналіз та розшифровка ЕКГ (5 варіантів);
3. Вирішення двох ситуаційних задач;
4. Усну відповідь на 4 питання (з переліку, вказаного наприкінці модулю);
5. Вирішення розгорнутої клінічної задачі з невідкладних станів, зазначених в цьому модулі.

Підсумковий модульний контроль Модуль 4		«5»	«4»	«3»	«2»
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Розшифровка ЕКГ	10	7	4	0
	Ситуаційна задача №1	15	12	9	0
	Ситуаційна задача №2	15	12	9	0
	Разом	45	35	25	0
Усне опитування	I питання	7	6	5	0
	II питання	7	6	5	0
	III питання	7	6	5	0
	IV питання	7	6	5	0
	Клінічна задача з невідкладних станів	7	6	5	0
	Разом	35	30	25	0
Загальна сума балів		80	65	50	0

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач під час модульного контролю, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач набрав не менше 50 балів.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни здобувачам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Підсумковий модульний контроль з модулю 5 «Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія» передбачає 5 етапів:

1. Відповідь на 60 питань тестового контролю,
2. Інтерпритація інструментальних методів обстеження (4 варіанти);
3. Вирішення двох ситуаційних задач;
4. Усне відповідь на 4 питання (з переліку, вказаного наприкінці модулю);
5. Вирішення розгорнутої клінічної задачі з невідкладних станів, зазначених в цьому модулі.

Підсумковий модульний контроль Модуль 5		«5»	«4»	«3»	«2»
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Інтерпритація інструментальних методів обстеження	10	7	4	0
	Ситуаційна задача №1	15	12	9	0
	Ситуаційна задача №2	15	12	9	0
	Разом	45	35	25	0
Усне опитування	I питання	7	6	5	0
	II питання	7	6	5	0
	III питання	7	6	5	0
	IV питання	7	6	5	0
	Розгорнута клінічна задача з невідкладних станів	7	6	5	0
	Разом	35	30	25	0
Загальна сума балів		80	65	50	0

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач під час модульного контролю, складає **80**. Підсумковий контроль вважається захищеним, якщо здобувач набрав **не менше 50 балів**.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни здобувачам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Оцінювання дисципліни «Внутрішня медицина»

Оцінка з внутрішньої медицини виставляється здобувачам, яким захищені усі модулі з дисципліни. Оцінка з дисципліни є середньою з оцінок за модулі, на які структурована навчальна дисципліна. Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни здобувачам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності здобувачів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Визначення кількості балів, яку здобувач набрав з дисципліни. Кількість балів, яку здобувач набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни «Внутрішня медицина»:

Модуль 1 (4 курс) + Модуль 2 (5 курс) + Модуль 3 (5 курс) + Модуль 4 (6 курс) + Модуль 5 (6 курс) / 5.

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS (у відповідних деканатах) для занесення до Diploma supplement (додаток до диплому міжнародного зразка), так і в чотирибальну шкалу – «5», «4», «3», «2» (на кафедрах).

Бали з дисципліни для здобувачів, які успішно виконали програму, конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено в таблиці:

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 70 до 149 балів	«3»
Менше 70 балів	«2»

Оцінка успішності здобувача з дисципліни є рейтинговою і виставляється здобувачам після завершення вивчення дисципліни. Рейтинг розраховується для контингенту здобувачів однієї спеціальності, які засвоїли навчальну дисципліну і набрали певну кількість балів.

Ранжування за шкалою ECTS проводиться так:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Останні 10% здобувачів

Ранжування з присвоєння оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться для здобувачів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю, і успішно завершили вивчення дисципліни.

Оцінки з дисципліни FX, F («2») виставляються здобувачам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія здобувачів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженням регламентом. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка F виставляється здобувачам, які відвідали всі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія здобувачів має право на повторне вивчення модуля.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання – спосіб подання (представлення) інформації здобувачу в ході його пізнавальної діяльності, реалізований через дії, які зв'язують педагога й здобувача.

- 1. Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний.**
 - Назва походить від двох слів: інформація й рецепція (сприйняття).
 - Здобувачі одержують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" виді.
 - Здобувачі сприймають і осмислюють факти, оцінки, висновки й залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення.
 - Даний метод знаходить широке застосування у вузі для передачі великого масиву інформації.
 - Інформаційно-рецептивний метод сам по собі не формує в здобувача умінь і навичок використання отриманих знань і не гарантує їх свідомого й міцного запам'ятовування.
- 2. Репродуктивний метод (репродукція - відтворення)**
 - Застосування вивченого на основі зразка або правила.
 - Діяльність здобувачів носить алгоритмічний характер, тобто виконується за інструкціями, приписаннями, правилами в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.

- Організовується діяльність здобувачів за кількаразовим відтворенням засвоєваних знань. Для цього використовуються різноманітні вправи, лабораторні, практичні роботи, програмований контроль, різні форми самоконтролю.

- Застосовується у взаємозв'язку з інформаційно-рецептивним методом (який передуює репродуктивному). Разом вони сприяють формуванню знань, навичок і вмінь в здобувачів, формують основні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, перенос, класифікація).

- Не гарантує розвитку творчих здатностей здобувачів.

3. Метод проблемного викладу.

- Педагог до викладу матеріалу ставить проблему, формулює пізнавальне завдання на основі різних джерел і засобів.

- Показує спосіб рішення поставленого завдання.

- Спосіб досягнення мети - розкриття системи доказів, порівняння точок зору, різних підходів.

- Здобувачі стають свідками й співучасниками наукового пошуку.

- Здобувачі не тільки сприймають, усвідомлюють і запам'ятовують готову інформацію, але й стежать за логікою доказів, за рухом думки педагога.

- Підхід широко використовується в практиці ВНЗ.

4. Частково-пошуковий, або евристичний, метод.

- Полягає в організації активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або сформульованих самостійно) пізнавальних завдань.

- Пошук рішення відбувається під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок.

- Процес мислення здобуває продуктивний характер.

- Процес мислення поетапно направляє й контролюється педагогом або самими учнями на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками.

- Метод дозволяє активізувати мислення, викликати зацікавленість до пізнання на семінарах і колоквіумах.

5. Дослідницький метод.

- Проводиться аналіз матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу здобувачів.

- Здобувачі самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри й виконують інші дії пошукового характеру.

- Завдання, які виконуються з використанням дослідницького методу, повинні містити в собі всі елементи самостійного дослідницького процесу (постановку завдання, обґрунтування, припущення, пошук відповідних джерел необхідної інформації, процес рішення завдання).

- У даному методі найбільш повно проявляються ініціатива, самостійність, творчий пошук у дослідницькій діяльності.

- Навчальна робота безпосередньо переростає в наукове дослідження.

Ще одна класифікація методів побудована на основі виділення джерел передачі змісту:

- *Словесні:* джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.)

- *Практичні методи:* Здобувачі одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправа, тренування, самоуправління).

- *Наочні методи:* джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ).

Дискусійні методи. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції.

- У лекціях-дискусіях звичайно виступають два викладачі, що захищають принципово різні точки зору на проблему, або один викладач, що володіє артистичним дарунком перетворення (у цьому випадку іноді використовуються маски, прийоми зміни голосу).

- Предметом дискусії можуть бути не тільки змістовні проблеми, але й моральні, а також міжособистісні відносини самих учасників групи. Результати таких дискусій (особливо коли

створюються конкретні ситуації морального вибору) набагато сильніше модифікують поведінку людини, чим просте засвоєння деяких моральних норм на рівні знання.

- Дискусійні методи виступають як засіб не тільки навчання, але й виховання.

Ділова гра, як метод активного навчання. Одним з найбільш ефективних активних методів навчання є ділова гра.

Розрізняють три сфери застосування ігрового методу:

1. Навчальна сфера: навчальний метод застосовується в навчальній програмі для навчання, підвищення кваліфікації.

2. Дослідницька сфера: використовується для моделювання майбутньої професійної діяльності з метою вивчення прийняття рішень, оцінки ефективності організаційних структур і т.д.

3. Оперативно-практична сфера: ігровий метод використовується для аналізу елементів конкретних систем, для розробки різних елементів системи освіти.

Педагогічна суть ділової гри:

- активізувати мислення здобувачів;
- підвищити самостійність майбутнього фахівця;
- внести дух творчості в навчання;
- наблизити навчання до професійної діяльності;
- підготувати здобувача до професійної практичної діяльності.

Можливості й вимоги методу ділової гри:

• головним питанням у проблемному навчанні виступає «чому», а в діловій грі - «що було б, якби...»

- метод розкриває особистісний потенціал здобувача: кожний учасник може діагностувати свої можливості поодиночі, а також і в спільній діяльності з іншими учасниками;
- у процесі підготовки й проведення ділової гри, кожний учасник повинен мати можливість для самоствердження й саморозвитку;
- викладач повинен допомогти здобувачу стати в грі тим, ким він хоче бути, показати йому самому його кращі якості, які могли б розкритися в ході спілкування.

Ціль **ділової гри** - сформувати певні навички й уміння здобувачів у їх активному творчому процесі.

Позитивні фактори в застосуванні ділових ігор:

- висока мотивація, емоційна насиченість процесу навчання;
- підготовка до професійної діяльності;
- післяігрове обговорення сприяє закріпленню знань.

В основі активних методів лежать:

- діалогічне спілкування, як між викладачем і здобувачами, так і між самими здобувачами;
- у процесі діалогу розвиваються комунікативні здатності;
- уміння вирішувати проблеми колективно;
- розвивається мова здобувачів.

Класифікація методів активного навчання для ВНЗ А.М. Смолкіна включає імітаційні й неімітаційні методи активного навчання .

Імітаційні методи - форми проведення занять, у яких учбово-пізнавальна діяльність побудована на імітації професійної діяльності.

Неімітаційні методи - способи активізації пізнавальної діяльності на лекційних заняттях.

Імітаційні методи діляться на ігрові й неігрові.

Ігрові методи - проведення ділових ігор, ігрового проектування.

Неігрові методи – аналіз конкретних ситуацій, рішення ситуаційних завдань і інші.

Метод моделювання

Моделювання педагогічних ситуацій - це створення таких ситуацій-моделей, де реальні об'єкти замінюються символами і взаємостосунки між учасниками діяльності складаються не природно, а організовані спеціально під керівництвом викладача, тобто штучно.

Одним з інноваційних методів навчання у вищій школі є застосування навчальних комп'ютерних моделей. Комп'ютерне моделювання використовується як засіб розробки і перевірки, вимірювання, визначення принципів і закономірностей будови і функціонування соціальних процесів, систем і їх прогнозування, для розробки рекомендацій щодо управління різними соціальними явищами, процесами, системами.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Державний стандарт вищої освіти;
2. Навчальні плани; навчальні програми з дисципліни;
3. Підручники і навчальні посібники.
4. Методичні розробки та вказівки (додається)
5. Навчальні посібники без грифу Міністерства освіти;
6. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять;
7. Контрольні завдання до практичних занять;
8. Контрольні завдання з навчальної дисципліни для перевірки рівня засвоєння здобувачами навчального матеріалу на підсумковому модульному занятті;
9. Методичні матеріали для здобувачів з питань самостійного опрацювання фахової літератури,
10. Електронні навчальні курси на сервері дистанційного навчання БДМУ (система MOODL)
11. Хухліна О.С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2020. 464 с.
12. Фармакотерапія у пульмонології: навчальний посібник для здобувачів ВМЗО /за ред. О.С.Хухліної, О.С.Воевідки. Чернівці, БДМУ, 2023. 225 с.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

13.1. Базова:

1. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 1: Розділи 1–8: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: Всеукр. спец. видавництво «Медицина», 2019. 680 с.
2. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 2: Розділи 9–24: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: ВСВ «Медицина», 2019. 584 с.
3. Внутрішня медицина: Підручник. Н.М. Середюк, Є.М. Нейко, І.П. Вакалюк та ін.; за ред. Є.М. Нейка. К.: Медицина, 2013. 1104 с.
4. Внутрішня медицина: Підручник: У 3-х т. За ред. К.М. Амосової. К., 2008. Т. 1. 1056 с. Т. 2 (2009). 1088 с. Т. 3. (2010). 1092 с.
5. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 3. Диференціальний діагноз і ведення хворих у клініці внутрішньої медицини. Гострі і невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини: Рекомендовано МОЗ України як підручник для здобувачів ВМНЗ ІV рівня акредитації. Вінниця: Нова книга, 2010. 1006 с.

13.2. Допоміжна

1. Внутрішня медицина. Ч. І Гастроентерологія, пульмонологія, гематологія. Ч. ІІ Кардіологія, ревматологія, нефрологія, загальні питання внутрішньої медицини: навч. посібник; за ред. проф. М. А. Станіславчука. Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2014. Ч.І. 316 с. Ч. ІІ. 468 с.
2. Клінічна фармакологія: Підручник; за ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. 2-ге вид., переробл. і допов.. К.: Медицина. 2010. 776 с.
3. Клінічна фармакологія : Підручник для здобувачів і лікарів. Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.; за заг. редакцією М. І. Яблчанського та В. М. Савченка. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 405 с.
4. Клінічна гематологія. Частина І: Ел. навч. посібник. О.С.Хухліна, М.П.Антофійчук, В.М.Ходоровський та ін. Чернівці: БДМУ, 2017.

5. Клінічна імунологія та алергологія: навч. посібник; За ред. Біловола О.М., Кравчуна П.Г., Бабаджаняна В.Д. Харків: Гриф, 2011. 550 с.
6. Клінічна імунологія та алергологія: Підручник; за ред. Г.М.Дранніка.К.:Здоров'я, 2006. 888 с.
7. Клінічна фармакологія: навч. посібник. Є.І.Шоріков, Г.І.Шумко, О.С.Хухліна та ін. Вінниця: Нова книга, 2019. 512 с.
8. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: Навч. посібник. За ред. В.С.Тарасюка. К. : Медицина, 2017. 528 с.
9. Мостовой Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. Нормативні показники. Трагування змін: Навч. посібник. Київ: Центр ДЗК, 2018. 792 с.
10. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 1. Захворювання органів дихання. Захворювання органів травлення. Захворювання системи крові і кровотворних органів. Захворювання ендокринної системи: Підручник. Вінниця : Нова Книга. 2009. 640 с.
11. Передерій В.Г. Основи внутрішньої медицини. Т. 2. Захворювання системи кровобігу. Ревматичні хвороби. Захворювання нирок. Загальні питання внутрішньої медицини: підручник / В. Г. Передерій, С.М. Ткач. Вінниця: Нова Книга. 2009. 784 с.
12. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 5-ге вид., випр. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 536 с.
13. Свінціцький А.С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2019. 1008 с.
14. Середюк Н.М., Вакалюк І.П. Внутрішня медицина: Терапія: Підручник для мед. ВНЗ I-III рів. акред. 4-ге вид., випр. К., 2013. 688 с.
15. Хухліна О.С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2022. 464 с.
16. Хухліна О.С., Шумко Г.І., Мандрик О.Є. Професійні хвороби: навчальний посібник: вид. 2-ге, доп. Чернівці, 2017. 192 с.
17. Хухліна О.С., Шумко Г.І. Професійні хвороби: нормативна база діагностики, профілактики та експертизи працездатності: Навчальний посібник. Чернівці, БДМУ, 2017. 156 с.
18. Діагностичні, лікувальні та профілактичні алгоритми з внутрішньої медицини : навч.-метод. посіб. за ред. проф. В. І. Денесюка; Вінниц. НМУ ім. М. І. Пирогова. Київ : Центр ДЗК, 2015. 151 с.
19. Дроговоз С.М. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: Підручник-довідник. Харків, 2012. 480 с.
20. ЕКГ у практиці. The ECG in Practice. ЭКГ в практике: навч. посібник. Д.Р. Хемптон; переклад 6-го англ. видання. К. : Медицина, 2018. 560 с.
21. Екстрена медична допомога: посібник; за ред. проф. М. І. Шведа. Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2015. 419 с.
22. Захворювання органів дихання в сімейній медицині: Навч. посіб. для сімейних лікарів, здобувачів-медиків, лікарів-інтернів. Бабінець Л.С., Боровик І.О., Андріюк Л.В. К., 2019. 312 с.
23. Казмірчук В.Є., Ковальчук Л.В. Клінічна імунологія та алергологія. Вінниця: НОВА КНИГА. 2006. 528 с.
24. Клінічна фармакологія невідкладних станів у практиці стоматолога: навч. посібник. О.М. Біловола, І.І. Вакалюк, О.С.Хухліна та ін.; за ред. О.М. Біловола. К.: Медицина, 2018. 296 с.
25. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в гастроентерології / Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Михайлик О.А. Запоріжжя, 2015. 102 с.
26. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології / О.В. Крайдашенко, М.П. Красько, О.О. Кремзер, В.В. Красько. Запоріжжя, 2015. 250с.
27. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології: посіб. для здобувачів ВМЗ, лікарів, провізорів / М. П. Красько, О. В. Крайдашенко, О. О. Кремзер, В. В. Красько. 2-ге вид., допов. Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. 319 с.

28. Клінічна фармакологія. Навчальний посібник для самостійної підготовки здобувачів медичного факультету. В.Й.Кресюн, С.Б.Стречень, А.Г.Відавська, Т.В.Трегуб, І.В.Погоріла, Г.О.Полуденко. Одеса: Одеський національний медичний університет, 2011. 262 с.
29. Мостовой Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії: Навч. посібник. Вінниця: ДП ДКФ, 2022. 656 с.
30. Превентивна кардіологія: імплементація міжнародних рекомендацій в Україні. К.: МОРІОН, 2015. 104 с.
31. Приклади формулювання терапевтичних діагнозів; за ред. Ташука В.К. Чернівці, БДМУ, 2012. 284 с.
32. Протиінфекційні лікарські засоби: навч. посіб. для студ. мед. ф-тів, інтернів, лікарів, провізорів. За ред.: О.В.Крайдашенка. Вінниця: Нова Кн., 2015. 423 с.
33. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 4-те вид., перероб. та доп. Київ : ВСВ Медицина, 2015. 536 с.
34. Пульмонологія. За ред. Хухліної О.С., Воевідки О.С. Чернівці: БДМУ, 2012. 266с.
35. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування. За ред. В.М.Коваленка, М.І.Лутая, Ю.М.Сіренка, О.С.Сичова. К.:Моріон, 2018. 224 с.
36. Ткачишин В.С. Професійні хвороби: Підручник. К.: Медицина, 2011. 895 с.
37. Фармакотерапія в пульмонології: Навчальний посібник для здобувачів вищих навчальних закладів освіти. За редакцією Хухліна О.С., Воевідка О.С. Чернівці БДМУ, 2023. 225 с.
38. Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина», затвердженого Міністерством освіти і науки України № 1197 від 08.11.2021 р.
39. Освітньо-професійна програма підготовки магістрів за спеціальності 222 «Медицина» у Буковинському державному медичному університеті, затверджена Вченою радою БДМУ 29.08.2024 р. протокол №1 (зі змінами).

Накази МОЗ України, адаптовані клінічні настанови, засновані на доказах

1. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антимікробна терапія та профілактика». Київ, НАМН України, 2019. 94.с.
2. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Хронічне обструктивне захворювання легень». Київ, НАМН України, 2020. 70.с.
3. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Бронхіальна астма». Київ, НАМН України, 2020. 128.с.
4. Антитромботична терапія хворих з фібриляцією передсердь. Практичні рекомендації щодо використання нових оральних антикоагулянтів. Асоціація кардіологів України, Асоціація аритмологів України. Київ, 2014. 55 с.
5. Інфекційний ендокардит. Рекомендації з профілактики, діагностики та лікування інфекційного ендокардиту. Київ, Моріон, 2015. 32 с.
6. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги»
7. Наказ МОЗ України № 128 від 19.03.2007 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія».
8. Наказ МОЗ № 555 від 27 червня 2013 року Хронічне обструктивне захворювання легень: Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Київ, 2013. 146 с.
9. Наказ МОЗ України № 868 від 08 жовтня 2013 р. «Про затвердження впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма».
10. Наказ МОЗ України № 384. 24.05.2012. Уніфікований клінічний протокол первинної і вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги при артеріальній гіпертензії.
11. Наказ МОЗ України № 455 від 02.07.2014. Уніфікований клінічний протокол екстреної,

первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST.

12. Наказ МОЗ України №152 від 2.03.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця.

13. Наказ МОЗ України № 597 від 15.06.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при фібриляції передсердь.

14. Рекомендації Асоціації кардіологів України щодо лікування пацієнтів з гострим коронарним синдромом без стійкої елевації сегмента ST. Український кардіологічний журнал. Додаток №2, 2013. 50 с.

15. Наказ МОЗ України № 34 від 15 січня 2014 р. «Про впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги «Гіпертонічний криз», «Раптова серцева смерть», «Гостра дихальна недостатність», «Гіповолевмічний шок», «Гострі отруєння», «Тромбоемболія легеневої артерії».

16. Наказ МОЗ України № 327 від 8 червня 2015 р. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих».

17. Наказ МОЗ України № 647 від 30.06.2010 "Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги хворим зі спеціальності "Гематологія".

18. Наказ МОЗ України від 02.11.2015 р. №709 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при залізодефіцитній анемії». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги при залізодефіцитній анемії.

19. Наказ МОЗ України, АМН України, Міністерства праці та соціальної політики України за № 374/68/338 від 29.12.2000 р. «Про затвердження інструкції про застосування переліку професійних захворювань». Київ, 2000.

20. Наказ МОЗ України за № 248 від 08.04.2014 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Київ, 2014.

21. Наказ МОЗ України за № 246 від 21.05.2007р. «Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій». Київ, 2007.

22. Наказ МОЗ України та АМН України №166/32 від 8.05.2002. Щодо закріплення за науково-дослідними інститутами гігієнічного профілю галузей економіки та адміністративних територій з питань гігієни праці та профпатології.

23. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Туберкульоз» Наказ МОЗ України № 620.

24. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 8.11.2000. «Про затвердження переліку професійних захворювань», Київ, 2000.

25. Постанова Кабінету Міністрів України за № 337 від 17 квітня 2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві». Київ, 2019.

26. Постанова Кабінету міністрів України №559 від 23.05 2001. Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок.

27. Постанова правління Фонду соціального страхування №24 «Порядок призначення, перерахування та проведення страхових виплат» від 27.04.2007 р.

13.3. Інформаційні ресурси

1. <http://eurheartj.oxfordjournals.org/> <http://eurheartj.oxfordjournals.org/>
2. <http://intl-ajrcem.atsjournals.org/>
3. <http://thorax.bmjournals.com/>
4. <http://ukrcardio.org/>

5. <http://ukrmed.org.ua/>
6. <http://www.cardiolog.org/>
7. <http://www.chestjournal.org/>
8. <http://www.consilium-medicum.com/>
9. <http://www.escardio.org/>
10. <http://www.ginasthma.org/>
11. <http://www.goldcopd.org/f>
12. <http://www.ifp.kiev.ua/>
13. <http://www.medscape.com/>
14. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>
15. <http://www.niaid.nih.gov/>
16. <http://www.phassociation.org/>
17. <http://www.resent.org/>
18. <http://www.thoracic.org/>
19. <http://www.thoracic.org/>